

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 141. An ex aliis etiam titulis licitum sit aliquid accipere vel exigere supra sortem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

- 865 §. 3. Mutuatarius non tenetur de damno causato ante tempus solutioni præfixum, nisi sit deductum in pactum, imputet enim sibi mutuans, quòd de eo non caverit, *Mol.*, si tamen mutuans cogeretur ad mutuandum, posset exigere interesse damni emergentis, etiamsi in contractu mutui de eo nihil foret conventum, *Lug. Pirh.* suprà.
- 866 §. 4. Si mutuatarius, vel cum culpa vel etiam sine culpa, ubi talis est consuetudo, fuerit in mora solvendi tempore præfixo, & mutuans inde passus sit damnum, mutuatarius tenetur compensare, licèt expressè de eo conventum non sit, quod etiam aliqui tenent, licèt mutuatarius debitum non exigat, quia ipsa dies interpellat pro homine, *Less. l. 2. c. 20. n. 69. Pirh. n. 33.*: In hoc tamen ultimo contradicunt *Caj. Ang. Tambur. n. 9.*, si enim non repetat, censetur condonare damnum subsequens, neque tempus videtur interpellare pro homine, nisi præcesserit conventio.
- 867 §. 5. Si titulo periculi fortis, lucri cessantis aut damni emergentis, plus æquo petatur, non est propriè usura, cùm non petatur ratione mutui, est tamen injuria & obligatio restituendi, *Mol. Less. Pirh. n. 40.*
- An ideo liceat aliquid exigere, quia certò prævidetur futura molestia & adhibendæ expensæ pro recuperando mutuo, dicitur n. 945. in simili circa emptionem, potestque videri *Castrop.* d. 4. p. 17. n. 3.
- 868 Q. 141. An ex aliis etiam titulis licitum sit aliquid accipere vel exigere supra sortem. R. Colligetur ex seqq. §. 1. Non ideo est licitum aliquid accipere,

pere, quòd mutuans se privet consolatione, quam habebat in possessione suæ pecuniæ, quamvis enim certum sit mundano homini esse recreationem aliquam in videndis & tractandis pecuniis, quandoque non minorem, quàm in videnda comœdia, ideoque dixerint *Caram. Th. mor. l. 2. d. 14. n. 362.* & alii apud *Less l. 2. c. 20. dub. 14.*, sicuti pretio æstimabile est videre comœdiam, ita etiam oblectare se in præsentibus pecuniis, adeoque ratione hujus molestiæ in carento, posse aliquid accipi supra sortem, tamen *Dicast. l. 2. t. 10. d. 2. dub. 11.* dicit sententiam illam esse in praxi perniciosissimam, speculative autem improbabilem, quia carentia illa pecuniæ est intrinseca mutuo, & molestia carenti debet in commercio humano censi ita levis, ut pretio æstimari non debeat. Quòd si adesset affectus inordinatus ad pecunias, hic est abominatione dignus, non pretio, ita *Tambur. l. 8. t. 3. c. 8. §. 6.*

§. 2. Nec ideo est licitum, quòd pecunia præ- 869
sens, quàm se privat mutuans, censeatur melior, quàm pecunia futura, nam *Innoc. XI. damnavit hanc 41. prop.*, *Cum numerata pecunia pretiosior sit numerandâ, & nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem quàm futuram, potest Creditor aliquid supra sortem à mutuataro exigere, & eo titulo ab usura excusari.* Ratio autem est, quia spectato præcisè contractu mutui perinde est, si pecunia sit numerata siue numeranda, siue præsens siue futura, uti rectè demonstrat *Carden. in 1. crisi d. 63. c. 4. & in 2. crisi. d. 25. c. 2.*, quia contractus mutui præscindit à periculo, lucro, damno vel utilitate, possitque pecunia esse numerata aut præsens, & tamen non ideo esse uti-

Ll 5

lior,

lior, si nempe mansura fuisset otiosa in cista: Deinde si prius possidere esset de se æstimabilius quàm possidere postea, ergo possidere 99. uno anno antè, esset melius, quàm possidere 100. uno anno post, adeoque semper anticipando fieri posset, ut possidere nummum ante 100. annos esset censendum melius, quàm possidere 100 florenos post 1000. annos, quod patet esse falsum præscindendo à periculo, damno vel luero, uti antè dictum est, si enim numerata vel præsens pecunia plùs haberet lucri vel utilitatis, aut propter numerandam seu futuram plùs oriretur damni vel periculi, posset propter hæc aliquid plus accipi, uti in qq. præced. dictum est, tum enim non accipitur ratione contractûs mutui, sed ratione aliorum contractuum adjunctorum, per quos mutuans se obligat ad cedendum illi lucro vel utilitati, aut ad subeundum illud damnum vel periculum. Denique si præsens pecunia sit æstimabilior quàm futura, ergo qui hoc anno furatus est 100., non satisfacit anno sequente reddendo 100., licèt domino nullum damnum emerferit vel cessarit lucrum, hoc autem nemo dicet, ergo.

870 §. 3. Nec licitum est ideo, quòd mutuans se obliget ad non repetendam sortem intra certum tempus, nam *Alex. VII.* damnavit hanc 41. prop. *Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus; si nempe nihil lucri amittat vel patiatur damni aut periculi, tum enim nullum subitur gravamen pretio æstimabile, uti rectè ostendunt Carden. in 1. crisi. d. 63. à c. 2. & du Bois ad hanc propositionem. Nec refert, quòd*

12. authores apud *Mendo* in stat. d. 6. n. 63. docuerint, posse aliquid ideo accipi, nam probabilitas illa, si quæ fuit, nunc est elisa; imò etiam ante hanc damnationem oppositum tenuerunt communiter Authores cum *Mol. Less. Laym. Lugo*, quorum aliqui dixerunt sententiam istam esse periculosam & expositam palliatis usuris, quia obligatio ad carendum pecuniâ est intrinseca mutuo; & quamvis fiat ad longum tempus, hoc tamen aliud non est, quam mutuum prorogatum, seu extensio beneficii gratuiti: Putat tamen *Steph. t. 4. d. 9. n. 104.*, si mutues cum pacto non repetendi, quamvis gravissimè indigeres, & prudenter dubites de eo, quòd pecuniâ illâ priùs indigebis, te posse aliquid exigere, pro quo etiam rationes multas affert *Tambur. §. 5.*, quia quamvis obligatio carendi re suâ ad tempus sit intrinseca mutuo, tamen carere cum tanto onere, ut non repetas, etiamsi gravissimè indigeas, non est mutuo intrinsecum, & est pretio æstimabile, si adsit periculum probabile, quòd interea indigebis.

Obji. Obligatio non repetendi mutuum intra certum tempus est obligatio mutuandi in futurum, nam non repetere est continuare & pergere facere mutuum, atqui licitum est aliquid accipere pro obligatione mutuandi in futurum, uti docent plurimi & gravissimi AA. n. 905. referendi, ergo etiam pro obligatione non repetendi mutuum intra certum tempus. R. AA. n. 905. citandi negant majorem, de qua ibi dicemus.

§. 4. Nec ideo est licitum, quòd mutuans pro roget terminum, qui præfixus erat pro restituendo

endo mutuo, sicuti enim nil potuit exigere ratione præcedentis temporis, ita nec sequentis, quia quod petitur ratione temporis præcisè, est usurarium, uti fusè docet *S. Th.* opusc. 73. c. 8., & tenere debent omnes, *Pirh.* l. 5. tit. 19. n. 137.

873 §. 5. Nec licitum est aliquid exigere tanquam debitum ex benevolentia vel gratitudine, nam *inn.* XI. damnavit hanc 42. prop. *Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur tanquam ex benevolentia vel gratitudine debitum, sed solum si exigatur tanquam ex justitia debitum*: Ratio dabitur n. 885., & postea n. 908. dicetur, an liceat mutuatarium excitare ad remunerandum.

874 §. 6. Nec licitum est aliquid exigere ab aliquo tertio, v. g. si Titius indigeat mutuo, & Cajus pro Titio petat à me mutuum, non est mihi licitum pro mutuacione aliquid accipere à Cajo, ita *Lugo* d. 37. n. 176. & *Moya* T. 1. t. 6. d. 6. q. ult. n. 5. contra *Arauxo*, Ratio est, quia quod solvet Cajus, censetur solutum nomine Titii & ratione mutui, neque enim alius titulus intervenit, uti suppono.

875 §. 7. *Less.* in *Auct. V. Mutuum* cas. 1. & 4. item *Tambur.* §. 3. n. 27. aliique dicunt satis esse, quamvis contrahentes nesciant determinatè de ullo justo titulo, si intendant contrahere omni modo optimo, quo justè fieri potest, dummodo non sciant deesse omnem bonum titulum, & voluissent facere contractum justum, si hic & nunc scivissent modum faciendi, hinc docent plurimi, uti notabimus n. 924. & 1024. posse in mutuo ad annum dato sine usura exigi 4. aut 5. in 100., non considerando sed supponendo adesse aliquem justum titulum. Et quia habet praxis
com-

communis apud omnes etiam prudentes & timoratos, ut tali modo bonâ fide dent mutuum, debeat tamen adesse justus aliquis titulus, AA multum laborant in eo inveniendò & explicandò, hinc,

Less. de Just. l. 2. c. 25. n. 31. Spor. t. 6. c. 6. n. 876
 26. & alii docent excusari tale lucrum per contractum censûs : quod defendi potest, si hic contractus intendatur, & habere possit locum, nam si petens mutuum nec sit persona, quæ lucrari possit, nec habeat bona potentia afferre fructus, vel si hæc bona aliunde sint nimium onerata, tum non apparet, quomodo apud talem mutuatarium constitui possit census. Vide dicenda n. 1022. Aliqui per hoc excusant, quòd non ineatur contractus mutui, sed fiant aut saltem sit intentio implicita hinc faciendi tres alios contractus, quorum primus est contractus societatis, in quo Titius dat pecunias, & Cajus appromittit industriam pro reportando lucro, hic autem Titius meritò ex tali contractu sperat lucrum, v. g. 12. florenorum in 100., quo supposito adjicitur secundus contractus, qui est assicuratio sortis, pro qua Titius remittit Cajo 3. ex illis 12., ut sortem suam habeat securam, & vi hujus contractus reportare possit 9. in 100.; Tertius contractus est assicuratio lucri, pro qua Titius iterum remittit 4. Cajo, ut lucrum suum habeat certum, & sic Titio restant 5. supra 100. solvendi à Cajo; imò alii dicunt posse longè plus accipi. Hunc modum assicurandi sortem & lucrum docent posse esse justum plurimi, inter quos *Ang. Gabr. Maj. Silv. Fumus, Nav. Covarr. Valent. Mol. Med. Lop. Tol. Garc.*, quos refert & sequi-

sequi-

sequitur *Less.* n. 23., item *Laym. Bonac. Dian. Ca-
ram. Busenb. Lugo* d. 30. n. 40. referens plures
alios. Rationem dant, quia L. 29. ff. *Pro socio*
dicitur, ita coiri societatem posse, ut nullam par-
tem damni alter sentiat, hoc autem non potest
fieri, nisi assicurando sortem & lucrum, ergo.
Deinde singuli illi contractus sunt de se liciti, nec
apparet, unde haberent inhonestatem, licet si-
mul fiant etiam cum eodem.

Econtra modum illum assicurandi sortem &
lucrum, injustum esse docent, *Caj. Sor. Az. Re-
bell. Fill. Steph.* n. 112. alique apud *Lug.* n. 39.
qui addunt hoc nihil aliud esse, quam subtiliter
palliare usuram, & tum saltem non valere faten-
tur *Less.* n. 31. *Lugo* n. 45. *Carden.* in 2. crisi. d. 25.
c. 7., quando pecunia datur alicui non negotia-
turo, aut si detur talis pecunia, quæ non fuisset
negotiationi exposita. Universaliter autem mo-
dum illum contrahendi rejiciunt, 1. quia *Sixtus*
V. per Bullam 45. *Detestabilis*, damnat omnes
pactiones, quibus cavetur, ut capitale salvum
maneant, siue contrahatur ad certum, siue ad in-
certum lucrum. 2. Quia si *Cajus* in omni casu de-
bet reddere pecuniam, ergo habet ut mutuum,
ex mutuo autem nihil lucri debet peti. *Nec refert*,
quod *Cajo* sit utile sic contrahere, nam hæc uti-
litas est aliquid pertinens ad *Cajum*, ex qua *Ti-
tius* injustè petit lucrum. 3. Est contra naturam
societatis, quod periculum pertineat ad unum,
si enim sit communicatio lucri & non damni, est
societas leonina, in qua unus devorat alterum,
& re ipsâ est mutuum, quocumque alio nomine
pallietur. 4. Sic nunquam comitteretur usura,
omnes enim, quantumcumque exigent, sent-
per

per facient saltem implicite istos tres contractus.

Hæ rationes non convincunt, nam *Ad 1.* dicit *Less.* n. 33. *Sixtum* tantum improbare, si ex vi ipsius contractus societatis exigatur affecuratio: *Toletus* apud *Lugo* n. 37. testatur *Sixtum* interrogatum respondisse, se tantum voluisse prohibere contractus injustos, quos Doctores classici condemnarent. Addit *Lugo* Rotam censuisse, quod prohibuerit tantum casus usurarios de jure communi, additis majoribus pœnis. *Ad 2.* Negant esse mutuum, eò quod dominium pecuniæ maneat apud Titium, & per contractum societatis concedatur Cajo solus usus. *Ad 3.* Dicunt non convenire quidem hoc contractui societatis ratione sui, attamen posse convenire per alium contractum, sic enim fit etiam in commodato, locato, deposito; nec ideo est societas leonina, si per alium contractum hoc compensetur, tantò plus lucri relinquendo illi, qui in se recipit periculum damni, uti hinc fit: & *Conf.* Nam cum tertio contrahi posset de affecuratione pecuniæ Cajo concessæ ad usum, ergo etiam cum ipso Cajo: Item si Cajo locassem domum, possem per contractum affecurationis etiam Cajo relinquere periculum domus, ergo etiam pecuniæ ei ad negotiandum concessæ: Idem est, si Nautæ tradam merces vehendas, relicto ipsi per contractum affecurationis periculo istarum mercium. *Ad 4.* Idem valet contra contractum census, per quem etiam cavetur usura: De cætero absolutè negatur aff., nam ubi non intenditur negotiatio vel census, sed petitur verum mutuum, ibi intervenire potest usura: è

contra

contrà si intendatur census, vel fiant hi tres contractus, & observetur æqualitas secundum peritorum æstimationem inter ea, quæ utrimque præstantur & commutantur, non apparet usura. Videri possunt *Less.* & *Lugo*, qui materiam illam optimè explicant.

Tannerus de Just. d. 4. q. 7. dub. 3. putat adhuc aliter justificari posse acceptionem 5. in 100., nempe per hoc, quòd talis contractus fit utilis Reipublicæ, à qua cum permittatur, censetur validari potestate domini alti, quod Resp. habet in bona subditorum, qui etiam ad hoc inviti non sunt. Favent huic explicationi *Besoldus* in confid. Polit. vitæ & mortis l. 1. c. 5. à n. 9.; & *Vindex Gobathi* ad proposit. 18. n. 25. hunc titulum absolutè defendit pro Germania: impugnat quidem illum *Wading.*, sed hujus argumenta conatur solvere *Haun.* t. 9. n. 421.

877 Q. 142. Quid circa Montes pietatis, Lombardos & Beursas sit addendum. R. Seqq. §. 1. Licitos esse Montes pietatis definit *Leo X.* in Concilio Later. c. 10. his verbis, *Sacro approbante Concilio declaramus & definimus Montes pietatis antedictos per Respublicas institutos & auctoritate Sedis Apostolicæ hæcenus approbatos & confirmatos, in quibus pro eorum indemnitate aliquid moderatum ob solas Ministrorum impensas. . . . ultra sortem absque lucro eorundem Montium recipitur, neque speciem mali præ se ferre, neque ullo pacto improbari, quinimo meritorium esse & approbari debere tale mutuum, & minime usurarium esse.* Dicit quidem *Baronius* apud *Moy.* t. 1. t. 6. d. 6. q. ult. n. 16. dubium esse, an ultimum Concilium Lateranense fuerit verè œcumenicum, sed hoc graviter censurant alii apud